

क्र. १०८५

नॅशनल लॉन्डी

२ च पैशांत व ४ दिवसांत
कपडे धुवून मिळतील.

पत्ता—लिमये महाराजांसमोर,
तंजावूर, तंजावूर जिल्हा, पुणे.

प्रो

REFBK-0004951

REFBK-0004951

लेले.

आर. एन्. गोडबोले टावका निस्ट,
अॅन्ड जनरल मर्चंट, ६८८ शुक्रवार, पुणे.

तंबाकू, जर्दी, तपकीर (केवडा, लीला, कमला,
कस्तुरी) काळी, पिवळी वगैरे माल.

व्यापाऱ्यांना भरपूर कमिशन.

मिळण्याचे एकच ठिकाणः—

आर. एन्. गोडबोले,
ग्लोब सिनेमासमोर, पुणे.

प्रस्तुत पोवाड्याचे शाहीर श्री. बापूराव तिडके, मु. वडूज जि. सातारा हे असून, ते “ भारद्वाज ” या टोपण नांवाने ‘महाराष्ट्र साहित्यांत’ आधूनमधून फेरफटका मारीत असतात ! मात्र तसे करितांना त्यांची निरीक्षणदृष्टी ही “ कांसवी ” बनते आणि केलेल्या फेरफटक्यांतून प्रस्तुत सारखा खमंग खुसखुशीत फटका, निर्माण होऊन तो वाचकांच्या पाठीवर न बसतां बुद्धीवर बसतो ! श्री. तिडके हे पुणे येथे इंजीनिअर कॉलेजच्या डिप्लोमा क्लासला असल्याने फटक्यांतल्या प्रत्येक चरणांतला अर्थ पुणेकर रसीकांना परिचित आहेच ! आणि ज्याअर्थी श्री. बापूराव हे विद्यार्जना करितां म्हणून पुण्यनगरींत राहिले होते त्याअर्थी त्यांची कांसवीदृष्टी पुण्याच्या वातावरणांत बरीच संमिश्रित बनलेली दिसते ! अर्थात् त्यांचा हा स्वानुभवाचा उपदेश मोठ्या मोलाचा ठरून, पुण्यांत विद्यार्जनाकरितां येणाऱ्या विद्यार्थ्यांचा सन्मार्गदर्शक असा हा फटका तयार झाला ! रामदासांनी मनाचे श्लोक केले आपल्या मनाकरितां !—पण आज ते मनोमय पटतात जगाला ! तसेच, श्री. बापूराव ह्यांच्या या फटक्याचे झाले आहे ! मोहक मोहीमेंत मनाची चलविचल न होऊ देतां, आत्मसंयमन करण्याकरितां म्हणून शाहीराला आपली विवेकबुद्धी बरीच जागृत ठेवावी लागली आणि म्हणूनच हा उपदेशपर फटका बहकलेल्या विद्यार्थ्यांच्या बुद्धिमांद्यावर रामबाण उपाय म्हणून त्यांच्या काव्यशक्तीतून बाहेर पडला ! तो जसा पडला तमाच “ सूर्यकांत ” मासिकाने त्याला उजेडांत आणला ! परंतु आतां त्याची उपयुक्तता अधिक वाटल्याने, आणि गणेशोत्सव जवळ आल्याने किलेक वाचकांच्या आग्रहावरून तो पुनर्मुद्रित करणे आवश्यक झाले आहे ! फटक्यांतले एकंदर बोधपर तडाखे पाहून ते यावेळीं जेवढे उडवावेत तेवढे अपुरेच पडणार आहेत असें मला वाटते !

अनुक्रमणिका

१ पुण्यास गेल्यावर	कवि श्री० बापूराव तिडके.
२ मिरया और बिब्वी	कवि श्री० शुर्पणखानाथ.
३ दे चुंबन राणी	कवि श्री० मदनमस्त.
४ वंचेनाचा जोडा,	कवि श्री० बगदादनो बुलबुल.
५ संगीत श्रीमुखांत,	कवि श्री० माधुरी मधुकरी.
६ फासावर चढला गुप्त,	कवि श्री० दोरावजी सोरावजी.
७ अंधारांतला भाला,	कवि श्री० लॉ क्लासवाला.
८ फेरला तटाहुन जोडा.	कवियत्री सौ० परदेशी थिवारी.
९ मज नको ग आय. सी. एस्,	कवियत्री सौ० मालतीवाई मायगोंड

प्रकाशक,

श्री० गोपाळ नरहर नातू, ३२५ y सदाशिव पेठ,
अशोकव्हिला, पुणे.

मुद्रक,

गणपत महादेव नलावडे,
नारायण छापखाना, १६ बुधवार, पुणे.

राहूकेतू मंडळातील सदस्य

१ श्री० शुर्पणखानाथ,	(मॉर्निंग इनस्पेक्टर, पुणे.)
२ मदनमस्त,	(जनाना सुपरवायझर, हैद्राबाद.)
३ बगदाद नो बुलबुल,	(बदामपिस्ता मर्चंट, कंदाहर.)
४ सौ० माधुरी मधुकरी,	(ड्रेसमेकर, 'परकर' स्पेशलिस्ट, कोल्हापूर.)
५ श्री० दोरावजी सोरावजी	(चायवाला, पुणे.)
६ श्री० लॉ क्लासवाला,	(भोजन स्पेशलिस्ट, पुणे.)
७ सौ० परदेशी थिवारी,	(फिनेल बार्बर, तासगांव.)
८ सौ० मालतीवाई मायगोंड,	(M. A. D. कैलासवासा.)

पुण्यांत गेल्यावर—

[पुण्यास प्रथमच जाणाऱ्या आणि तेथी पण फर्ग्यूसन कॉलेजांत शिकावयास जाणाऱ्या अशा एकेका एके लाडक्या चिरंजिवास, त्याच्या अनुभवीक वाडक्या अंगांत अर्मांत फंद्याचा संचार होऊन त्यांनी पुढीलप्रमाणे प्रेमाचा आणि कळकळीचा उपदेश केला तर तो अयोग्य होईल कां?]

फटका *

राजमार्ग जो 'कॉलेजाला' त्याच्या विन तूं जाउं नको
'कॅनाल'वरुनी-आडवाजुने-त्या वाटेचें नांव नको
खांवामाणें, दाराजवळीं, फार पुढें तूं वसूं नको
अगदीं मागें, दूर वसूनी झोंप कधीं तूं घेउं नको
दिवस रात्रिचा रात्र दिसाची करुनी बाळा! झोपुं नको
तासाला मग आळस करुनी 'बुट्टी' कधीही देउं नको
उगवल्या ज्या पुरत्या न पेशा 'छाट' मिशाला देउं नको
दिवसामधुनी दोन वेळ तूं अथवा दाढी करूं नको
'छवी' दिसावी 'गोंडस' अपुली ध्यास वायकी हा न धरी
'फेस पोंवडर' अथवा 'स्नो' चा मारा करूं नको मुखावरी
लांब लांबही कॅस ठेवुनी उफराटे ते वळवोनी
'पोलोकोलर' ती कोटावर कंठहि उघडा ठेवोनी
'डबल ब्रेस्टचा' तो 'ब्लेझरचा' कोट? त्यावरी घालोनी

* ही चालच आहे.

१ विशेषतः 'अफगाण स्नो'!

२ 'ऑस्किथ अँड लॉर्ड' कंपनींत शिवलेला—

शुभ्र सैल अन् पाय घोळही विजार^१ सुंदर चढवोनी
 डोक्यावरति टोपी न ठेउनि कोठें कधींही भटकुं नको
 'रुवाव' ऐसा करुनी आणी वर्गामध्ये जाउं नको
 'जरा विघडलें डोळे माझे' असा बहाणा करुं नको
 डोक्यावरती पेटदार तो उगाच चष्मा ठेउं नको
 वरिल खिशामाघिं दिसेल दुसऱ्या हातरुमाल न ठेवि असा
 'तिनें' दिला मज थापा सुंदर मारुं नको तूं कधीं अशा
 'मायबोलिब्या' अभिमानास्तव वाङ्मय मंडळ स्थापुं नको
 सांगायासी तत्वे आपुली 'चपलालीला'^३ गाढुं नको
 चातकवृत्ति धरुनि वाट तूं 'गोंदरिंगची' पाहू नको
 'थवा होउनि तूं 'स्त्री पार्टी' लुगडें कधींही नेसुं नको
 सहज मुलीनें कुणीं पाहिलें, कुणीं बोललीं, कुणि हंसली
 नको प्रीतीची शंका घेऊं 'अन्रोमॅन्टिक' जरि वदली
 'तास कुणाचा आतां आहे?' कुणां मुलीला पुसूं नको
 उत्तर सरळें^४ नाहीं आलें म्हणुनी वरती चिडूं नको
 अन्त पहाया खोल प्रीतिचा पत्र कुठें तूं टाकुं नको
 उत्तर कां नच आलें? म्हणुनी स्वतःच जाऊनि भेटुं नको
 हास्य कुणाचें, रंग कुणाचा यावर दृष्टी ठेवुं नको
 उगीच ऊसासे टाकुनि अपुल्या व्यर्थ मानसीं झुळुं नको
 'त्री' कोटुनिया येते अथवा जाते कोठें एकटिच
 पाळत ठेऊनि तिचिया मार्गे जाऊ नको तूं कधिं हळुच

१ कमीत कमी दडिफूट रुंदीची वाही असलेला चोळणा !

२ 'तिनें' हा शब्द येथे पत्नीवाचक नाही !

३ हा 'जोडा'क्षर विरहित जोडशब्द चप्पलेसमान असणारी लीला याअर्थी वापरलेला नसून 'चंचल वृत्तीची-अतएव विद्यार्थिनी (बहुधा अनेक-वचनीच-) अशा अर्थी त्याचा उपयोग केला आहे. अर्थाचे बाबतींत यापेक्षां जास्त 'चांभार' चौकशीत पडूं नये.

४ केवळ प्रासासाठींच 'सरळ' शब्दाचा हा फरक !

एकच कविता प्रेमावरि ती रचुनि 'मासिका'^१ धाडुं नको
 कवी ! कवी ! तुज 'त्यांनि'^२ म्हणावें म्हणुनी वेडा होउं नको
 कुठें ? कुणाचे ? कसें ? कुणावर ? प्रेमचौकशी करूं नको
 'कॉलेजांतिल' या प्रेमाच्या फंदामध्ये पडूं नको
 तुकडे खडुचे खिशांत ठेउनि कुणा मुलीवर फेकूं नको
 कुठें भित्तिवर वा बांकावर 'लेख'^३ कांहीं तूं लिहूं नको
 'छकडा' 'आवा' आणि 'ग्यानवा' म्हणुनि कुणाला हिणवूं नको
 'आहेबुवा S S' हा मंत्र मुखांतुनि केव्हांही तूं काडूं नको
 कोटी करुनी अश्लिल काहीं 'इंप्रेशन' तूं मारूं नको
 'स्टॅम्पिंग' करुनी उगिच आपुल्या पदकमलांना शिणवूं नको
 दर रविवारी 'फीस्ट' म्हणुनी 'गेस्ट' कधीं तूं जमवूं नको
 खर्च वाढला म्हणुनी 'खाडे' करुनि उपाशी राहूं नको
 जागरणाची अभ्यासाची वात कधीं तूं ठोकूं नको
 मला समजतें यांतिल इंगित एकवेळ तूं जेऊं नको
 केवळ वायू भक्षुनि योगी वसे तपाला जसा पहा
 तैसा कर्धिमार्धि तूं अभ्यासा न करी प्राशुनि 'स्टॉप चहा'
 पश्चिम भार्गी नान्दे 'लेमॉस' 'आनाखानही'^४ पूर्वेला
 रुसले तुजवरि मुलीं न चिन्ता ! नको जाउं तूं भेटीला
 जिकडे तिकडे असें उसळलें राष्ट्रप्रेम या कालाला
 'महाराष्ट्र भुवनांत' जाउनी नच दावी त्या प्रेमाला
 तुला सांगतां कानामध्ये अगदीं अमदीं विसरूं नको
 'आम्लेट' 'आम्लेट' ज्याला म्हणती त्याला चुकुनि शिवूं नको
 'पानपट्टि विडि काडी माचिस' दुरुनि देखिल पाहूं नको

१ कॉलेज मॅगझिन.

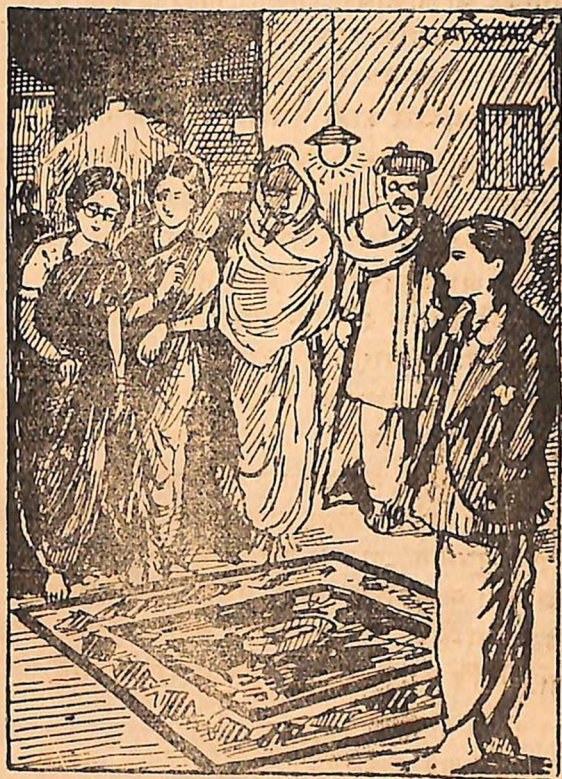
२ 'तिनें' याचें अनेकवचन.

३ हे लेख सर्वांना परिचित आहेत.

४ याची माहिती फर्ग्यूसन रोडवरच्या कोणाही विद्यार्थ्याला विचारावी.

५ मेडिकल स्टूडंट्स माहिती सांगतीय.

‘पासिंगशोची’ सहज म्हणूनी ‘टेस्ट’ कधीं तूं घेउं नको
‘ग्लोव, अपोलो, आर्यन, वेस्टेन्ड, पंपायर वा श्रीकृष्णा’
जरी एकदां जाशिल त्यांना असह्य होईल तव तृष्णा
‘विजयानंद’ नि ‘किलॉस्कर’ हीं थिपटरे बा ! ओस पडो
‘गंधर्वावरि’ ‘ललितकलेवरि’ त्वदीय प्रीती कधिं न जडो

नवरात्रामधि सायंकाळीं ‘जोगेश्वरीला’ जाऊं नको
जरी कोपली ती तुजवरती चिन्ता तुजला न्याचि नको

चतुःशृंगिला जाण्यासाठी 'कम्प्यानियनहि' शोधुं नको
 आणि 'गालिचें' पहावयाला रात्रीं कोठें भटकू नको
 आरास वघण्या गणपतिची तू पुणें पालथें घालुं नको
 गणपति सोडुनि 'सरस्वतीची' केवळ शोभा पाहुं नको
 'बेल-तुळशीवागें'त काधिं तूं सायंकाळीं जाऊं नको
 देवावरची निश्चल भक्ति तिथें कुणाला दावुं नको
 तिथें जंगली महाराज तो भांबुड्याच्या जवळिं असे
 गुरुवारच्या सायंकाळीं त्याचें दर्शन योग्य नसे
 श्रावण मासीं सोमवारच्या अगदीं प्रातः समयाला
 शिवदर्शन तें घ्याया गर्दीत नको जाऊं तूं पर्वतिला
 'हुजूरपागा' 'कन्याशाळा' 'सेवासदनहि' जें सुटतें
 नको जाऊं तूं पहावयाला कैसें नंदनवन फुलतें
 'फर्ग्यूसन् हिल्' वरति फिराया जाया हरकत माझि नसे
 सहज एकदां जिं ही गेलें पुनरपि जावें वाटतसें
 दूरदूर अति दक्षिण भारीं लकडि पुलाच्या पलीकडे
 एकलकोंडें रानामध्ये 'अबलांचें कॉलेज' रडें *
 हवा मोकळी प्रशान्त जागा तिकडे फिरण्या पुणि जाती
 'आहे माहित' म्हणुनी त्यांना अबला माना उडवीती
 नव्या मनूंतिल सुशिक्षिता त्या 'अबला' सांगूं काय तुला
 पुरुष जातिवरि हल्ला करण्या सदैव असती टपलेल्या
 वैधव्याच्या ज्वाला लागुनि करपुभि गेलेल्या अबला
 जनां लोटुनी दूर त्यांनीं निवांत 'आश्रम' पतकरिला
 त्यांना वघण्या तें रविवारीं 'हिंगण्यास' काधिं जाऊं नको
 कोमल हृदयें जरी युक्त तूं विश्वचिन्ति तूं होऊं नको

१ कोणताही !

२ सरस्वती या शब्दाचा अर्थ मर्यादित घेऊं नये.

* या शब्दाचा उपयोग शब्दसंपत्तीच्या अभावीं केलेला आहे हें चाणाक्ष
 वाचक ओळखतीलच अपद्धर्म नेहमांच क्षम्य असतो.

‘वधू पाहिजे’ जाहिराति या उगीच वाचुनि पाहुं नको
‘मजा म्हणूनी’ वधू पहाया जाउनि कोठें येउं नको

पुनर्विवाहा तयार विधवा
त्यांना केवळ वधण्याला
मीहि विवाहा तयार आहे न
सांगि लटकें कोणाला
सायंकाळीं नव्या पुलावर
कधीही जाउनि वसूं नको
रस्ते सुंदर मोहक रचना
कॅम्पमध्ये तूं हिंडु नको
नवखी वस्ति नव नवलाई
‘रास्तापेठे’ मधीं असे

सायंकाळीं ‘दाणेआळी’
(लाज वाटते बोलाया)
सहज म्हणूनी कधीं न जाई
तिकडें वाळा ! फिरावया
तिकडें फिरणें कुतूहलानें
विद्यार्थ्याला योग्य नसें
‘मंडई’मध्ये सायंकाळीं
उगीच फेरी मारुं नको
घेणें नाहीं, देणें नाहीं
उगीच चौकशि करुं नको
‘बंडगार्डेन’हि फिरावयाला
जागा मोहक जरि वाटे
परंतु, असती तिथें पसरलें
सुंदर सुंदर अति कांटे

स्वागतार्थ त्या ‘डेक्कन क्वीन’च्या रात्रि आठला जाउं नको

‘व्यूटि’ पहाया ‘प्लॅट फॉर्म’वरि ‘सूट’ घालुनी फिरुं नको
 स्टेशनजवळीं ‘ससुन हॉस्पिटल’ त्याच्या भोंवति फिरुं नको
 शुभ्र पातळें नेसुनि फिरत्या तेथिल ‘युवती’ पाहुं नको
 सायंकाळीं ‘टिळक टॅन्कवर’ पोहाया तूं जाउं नको
 अपुली लीला ‘कोणि’ पाहि कां ? नजर ‘उत्तरे’^१ फेकुं नको
 आज कुठें ? तर स्वार गेटवर’ अथवा ‘एम्प्रेस गार्डनला’
 ‘डेक्कन कॉलेज ?’ जाऊ उद्यांला परवां दिवशीं खडकीला
 पश्चिमभागीं असे टेकडी तिकडें मार्गच ना उरला
 चिन्ता नलगे ! खडकवासलें, गणेशखिंडहि फिरण्याला
 सायकलीसह नको फिरुं तूं ऐशा सायं समयाला
 वेळ न पुरला, म्हणुनि अभ्यासाकडे तूं दुर्लक्ष्य करुं नको !
 स्नेहाखातर दुसऱ्याच्या मग सायकली घेउनि फिरुं नको
 दिवा न घेतां पोलिस चुकवुनि रात्रीं कधिही धावूं नको
 उगीच घंटा वाजवुनीया ऐट ‘कुणाला’^२ दावुं नको
 दोन मुलींच्या मधुनि सायकल हल्लुच देखिल नेउं नको
 मध्यवस्तिमार्धि जागा वघण्या भाड्याची तूं जाउं नको
 ‘विद्यार्थी कुम्ही ? जागा नाही’ ‘पुणेंरि उत्तर’ मिळवुं नको
 ‘असभ्य’ म्हणुनी शिक्का दिधला विद्यार्थ्यांना सभ्यांनीं
 नकोच त्यांच्यामधें राहणें खुशाल राहीं तूं विपिनीं
 अगणित गोष्टी सांगिन तुजला कंटाळा परि येईल
 अनुभव येऊनि नव्या जगाचा तूंहि शहाणा होशील
 आतां एकच ही शेवटची ‘विनंति’ करतो विसरुं नको
 खर्च वाढवुनि पैशासाठीं रोज मागणी करुं नको.

— समाप्त —

अफूच्या गोळ्यांची डबी !

अफूचा उपयोग उद्दिपनाकडे जरी होत असला तरी पण शहाण्यांनी तो तसा न करावा हेंच उत्तम ! अफू हा एक मादक पदार्थ असून, अडाणी व अशिक्षित स्त्रिया सांसारिककामांत व्यत्यय येऊं नये म्हणून आपापल्या “सोन्या-वच्याला” ती देत असतात; आणि त्या तंद्रीतच तीं मग खेळकर वनतात ! तरुण पर्णी अफीमबाज बनलेली मंडळी, वृद्धपर्णी चरसाच्या चिलमी झोकतात, म्हणजे यावरून अफू ही एक कमालीची उद्दिपक वस्तू आहे हे आपणासर्वांना विन-तक्रारपण कबूल करावे लागतेंच !

पूर्वी इचि लागवड मालव्यांत करीत असत ! अफूचें बीं म्हणजे खसखस हें होय ! तेव्हां अफूचें सेवन न केलेला प्राणी सांप्रत आढळणें दुर्मिळच आहे ! अनार-शावरील खसखस “खुसखुशीत खंमग” म्हणून पचविण्याची प्रत्येकांना संवय, झालेलीच आहे ! अर्थात् ही “अफूच्या गोळ्यांची डबी” जरा बेतानेंच उघडून उपयोगांत आणा, असा धोक्याचा इशारा आम्ही वाचकांना नाहीं दिला तरी चालण्याजोगा आहे ! कारण, त्यामुळे एकादा प्राणी आत्महत्या करील अशी संभवनीय भीति प्रस्तुत गोळ्यांचे संग्राहक श्री. कवि मनमोहन यांना सुळींच वाटलेली दिसत नाहीं ! तर फाजील स्तुति ही मात्र त्यांना अस्सल कुसुंबापमाणें प्राणहारक वाटली आणि म्हणूनच त्यांनीं विडंबनात्मक काव्याचा आश्रय घेऊन, या अफूच्या गोळ्या मुरारकवीप्रमाणें तृतीयपंथ स्वीकारून तयार केल्या ! तयार करतांना देखील कवि मनमोहन यांनीं इतकी खबरदारी घेतलेली दिसते कीं, “या गोळ्या सर्वच्यासर्व जरी एखाद्यान गट्ट केल्या, तरी तो रंजिस न होतां, रंगांतच येण्याचा अधिक संभव वाटता ! अगदीं सुतकी चेहऱ्याच्या चित्रानें जरी यांतील एखाददुसरी गोळी तोंडांत टाकून पाहिली, तरी तो देखील हंसूं लागेल, इतकें या गोळ्यांचें मादकत्व आल्हादकारी बनलेलें आहे ! याचें कारण म्हणजे त्यांनीं घेतलेलें विडंबनाचें आवरण हेंच होय ! विडंबनात्मक काव्याचा इतिहास हा फार पुरातन आहे ! त्यांत प्रच्छन्न टीकेचा मालमसाला घातल्याशिवाय, विनोदाची खुमागी विडंबनाला पूर्णत्व देत नसते ! आणि म्हणूनच एकनाथ वगैरे महाराष्ट्रीय साधुसंतांनीं आपापल्या प्रसादयुक्त वाणीनें या काव्याचा अवलंब केलेला दिसतो ! इंग्रजी वाङ्मयांतदेखील पो, बॅरिनोसारख्या कविंनीं

विडंबन काव्याचा आश्रय धरून, सुंदर काव्ये निर्माण केलेली आहेत ! आणि हीच प्रथा आधुनिक प्रसिद्ध कवि, श्री. केशवकुमार यांनीं सुरू केली असून, “ झेंडूचीं फुले ” हा त्यांचा प्रास्तविक प्रयत्न सध्यां लोकविश्रुत झालेलाच आहे ! त्यानंतर श्री. कवि मनमोहन यांचा हा दुसराच प्रयत्न लोकनिदर्शनास येत आहे—! आणि मला वाटते की, हा श्री. केशवकुमारांच्यापेक्षा अधिक सरस असा झालेला आहे ! “ झेंडूच्या फुलांत ” विडंबनात्मक भाग आहे—पण तो वस्तुस्थिती व व्यवहार याला न जुळणारा असा वाटतो ! त्यांत रायनंदी थाट आहे ! विडंबन करून इच्छिणारा कवि, हा स्वतः उत्तम प्रासादिक कवि असलाच पाहिजे ! अर्थात् या दृष्टीनें जर या अफूच्या गोळ्या हातांत घेऊन बारकाईनें पाहूं लागलों तर, “ हीच रात्र करीं भूवरि अंधार कशाला—शृंगार नभाला ! चंद्रासह रंगमहालांत शिरोनी—दे चुंबन राणी ॥ ” या सारखी एखादी चुंबनीय गोळी देखील रसिक माणसाला तोंडांत टाकाविशीं वाटते ! म्हणजे यावरून उघडच होते की, श्री. कवि मनमोहन यांना विडंबन काव्याचे जनक म्हणून जगांत भिरवावयाचे नाही, तर त्याचा नुसता आश्रय धरून नैतिकवाजूची कास धरून कांहीं तरी लोकांचे चुकते आहे, ते सुधारावे—अशी त्यांना अंतर्ध्यामीची खरीखुरी तळमळ आहे ! “ वंचनेचा जोडा ” हा शालजोडीतला जरी असला तरी पण तो सोंवळा आहे ! लागल्यावर पावित्र्याचाच भाग अंगी येईल ! “ मज नको ग आय्. सी. एस्. ” ही कविता प्रो. मायेदेवांच्या “ मज हवा ग आय्. सी. एस् ” या कवितेचे विडंबन स्वरूप न मानतां, एका आय्. सी. एस्च्या प्रेमळ पत्निचा तो एक करुण पण सत्य असा विलाप आहे !

सारांश, श्री० कवि मनमोहन यांचा हा अफूच्या गोळ्यांचा संग्रह मादक म्हणतां येणार नाही. तरी कृपा करून नुसत्या नांवावर कोणीहि झिंगून न जातां, उगीच नाही त्या निशेचा आंव आणून त्यांच्या नांवें “ हस्तमुखप्रक्षालनविधि ” करण्याची तसदी येऊं नये ! कारण, त्यांना स्तुतिचें बरेंच वावडें असावें असें दिसतें ! विचारा यंग कवि देखील हेंच सांगतोंः—The love of praise howe'er Concealed by art reigns more or less and glaws in every heart.